Energiateollisuus

LAUSUNTO

3.4.2025

Työelämä
Timo Yli-Koivisto

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI TYÖRIITOJEN SOVITTELUSTA JA ERÄIDEN TYÖTAISTELUTOIMENPITEIDEN EDELLYTYKSISTÄ ANNETUN LAIN JA TYÖAIKALAIN 2 JA 19 §:N MUUTTAMISESTA (HE 14/2025)

Pyydettynä lausuntona esitän Energiateollisuus ry:n puolesta seuraavaa.

1 Yleistä

Lakiehdotuksessa on myönteistä, että siinä asetetaan palkansaajien yhdistyksille velvollisuus huolehtia, että työtaistelu ei vaaranna keskeisiä oikeushyviä, kuten henkeä, terveyttä, omaisuutta tai ympäristöä.

Samoin myönteistä on hätätyön käyttöä työtaistelutilanteessa koskevien edellytysten selventäminen. Hätätyön käyttäminen ei ole nykyäänkään ollut kiellettyä työtaisteluiden yhteydessä, mutta siihen liittyvistä tarkoista edellytyksistä on vallinnut erilaisia käsityksiä.

Vaikka Energiateollisuus ry pitää ehdotettua lainsäädäntöä tarpeellisena ja välttämättömänä, ei lakiesitys ehdotetussa muodossaan turvaa riittävästi suojelutyön järjestämistä ja lakiesityksessä mainittujen oikeushyvien toteutumista työtaistelutilanteissa.

2 Turvattavat oikeushyvät

Lakiehdotuksessa ehdotettu turvattavien oikeushyvien luettelo on oikeansuuntainen, mutta sitä pitäisi vielä täydentää.

Ottaen huomioon energian ja veden saatavuuden tärkeyden ihmisten hengen ja terveyden kannalta, pidämme välttämättömänä, että energian ja veden saatavuus mainitaan 8 d §:n 7. kohdassa itsenäisinä oikeushyvinä, kuten lakiesityksessä on tehtykin.

Energiateollisuus ry korostaa, että hengen ja terveyden lisäksi, useiden lakiesityksen 8 d §:ssä mainittujen oikeushyvien toteutuminen vaarantuu suoraan tai välillisesti, jos energian, esimerkiksi sähkön saatavuuteen tulisi työtaistelun vuoksi vakavia häiriöitä tai suoranaisia keskeytyksiä. Esityksestä tai sen perusteluista tämä ei käy ilmi riittävän selvästi.

Energia-alalla säännöllisen työajan ulkopuolisilla varallaolojärjestelyillä on erittäin tärkeä merkitys sähkön- ja lämmön tuotannon ja jakelun turvaamisessa vuorokaudenajasta ja viikonpäivästä riippumatta. Lakiesityksen perusteluissa tulisi selkeämmin todeta, että uutta lainsäädäntöä voidaan soveltaa kaikkiin

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

työtaistelutilanteisiin mukaan lukien ylityö- ja vuoronvaihtokieltoihin, jolloin lainsäädäntö kattaisi selvemmin myös varallaolotilanteet.

3 Hätätyö

Hätätyö on työaikalaissa säädetty poikkeuksellinen työn teettämisen muoto, jota voidaan käyttää silloin, kun työntekijöiden työpanos on välttämätön henkeä, terveyttä, omaisuutta tai ympäristöä koskevan vahingon estämiseksi. Koska kysymys on vahingon ehkäisemiseksi välttämättömästä työstä, hätätyön keskeisenä periaatteena on, että sen teettäminen ei edellytä työntekijän suostumusta, vaan työntekijällä on velvollisuus tehdä hätätyötä.

Lakiehdotuksen kohdan 4.2.4 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin 2. kappaleen mukaan työntekijä voisi seuraamuksitta kieltäytyä hätätyöstä työtaistelutilanteessa. Tämä johtaisi siihen, ettei hätätyötä voitaisi tehokkaasti käyttää turvaamaan henkeä, terveyttä, omaisuutta tai ympäristöä koskevan vahingon estämiseksi.

Työtaisteluiden yhteydessä työnantaja selvittää käytettävissään olevat keinot estää turvattavien oikeushyvien vaarantuminen. Nämä keinot ovat kuitenkin usein hyvin rajalliset, koska työnantajalla ei ole tietoa lakkoon osallistuvista työntekijöistä eikä työnantaja ei pysty myöskään korvaamaan lakossa olevia työntekijöitä toisilla työntekijöillä.

Hätätyön käytön tulee sen vuoksi olla sallittua myös työtaistelun yhteydessä työntekijää työhön velvoittavana määräyksenä aina, kun muita kohtuudella käytettävissä olevia keinoja turvata oikeushyvät ei ole tarjolla.

Energiateollisuus ry

Timo Yli-Koivisto
Johtaja, Työelämä
Energiateollisuus ry
timo.yli-koivisto@energia.fi
+358 505351076